

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2553-12

meddelad i Stockholm den 13 december 2012

KLAGANDE

Omsorgsnämnden i Värnamo kommun
331 83 Värnamo

MOTPART

AA

Ombud: Advokat Adam Grabavac
C J Advokatbyrå AB
Cardellgatan 1
114 36 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 17 april 2012 i mål nr 3201-11, se bilaga

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens domar och fastställer omsorgsnämndens beslut.

BAKGRUND

AA är beviljad assistansersättning från Försäkringskassan med i genomsnitt 81 timmar per vecka. För anordnande av assistansen har han ingått avtal med Alma

Dok.Id 127814

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Assistans AB. AA ansökte hos omsorgsnämnden om biträde av personlig assistent under en halvtimme per kväll i samband med sänggåendet. Nämnden avslog ansökan med motiveringen att assistanstimmarna skäligen kan inrymmas i Alma Assistans AB:s uppdrag och den ersättning bolaget får från Försäkringskassan. Nämnden beslutade även att, om AA så önskar, åta sig att utföra hela assistansuppdraget. AA överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Jönköping som biföll överklagandet med motiveringen att kommunen har huvudansvaret för att insatsen utförs och saknar rätt av vägra utföra delar av den personliga assistansen. Efter överklagande från nämnden instämde Kammarrätten i Jönköping i förvaltningsrättens bedömning och avslog överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Omsorgsnämnden yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver underinstansernas domar och fastställer nämndens beslut. Nämnden anför till stöd för sitt överklagande bl.a. följande. En begäran om att ha flera anordnare av den personliga assistansen är en fråga som avser den enskildes inflytande och medbestämmande över utformningen av en insats. Den enskildes inflytande är i detta avseende inte obegränsat. Detta markeras i 6 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, genom att den enskilde ”i största möjliga utsträckning” ska ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Hänsyn kan således tas till kommunens faktiska möjligheter att bedriva verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Ingen utförare har möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt organisera personlig assistans med den begränsning som AA önskar.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Det framgår av lag och förarbeten att det är en kommuns skyldighet att tillhandahålla personlig assistans även för den som beviljats sådan assistans genom beslut från Försäkringskassan. Detta tillsammans med lagstiftarens intention att ge den enskilde inflytande, självbestämmanderätt och valfrihet medför att kommunen är skyldig att anordna en del av insatsen även då huvuddelen av denna tillhandahålls

av en annan assistansanordnare. Det är han själv som, utifrån sina specifika behov, har valt hur assistansen ska vara utformad. Assistansanordnaren har inte nekat honom assistans vissa tider av dygnet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

I 6 § LSS anges bl.a. att verksamheten enligt lagen ska vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmande och integritet och att den enskilde i största möjliga utsträckning ska ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Som ett exempel på den enskildes självbestämmande anges i förarbetena rätten att själv välja sin personliga assistent (prop. 1992/93:159 s. 44). Den enskilde ska enligt 7 § genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor.

En assistansberättigad har möjlighet att välja anordnare av den assistans som Försäkringskassan beslutat om, t.ex. ett privat vårdföretag, ett brukarkollektiv eller kommunen. Kommunen har emellertid ett särskilt ansvar enligt LSS.

Av 2 § och 9 § 2 LSS framgår att kommunen ska svara för insatsen biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

Kommunens ansvar beskrivs i förarbetena som ett basansvar innebärande bl.a. att kommunen alltid ska stå beredd att ombesörja tillhandahållande av personlig assistans och att kommunen är skyldig att anordna sådan assistans även i de fall den enskilde erhållit assistansersättning från Försäkringskassan. Kommunens ansvar innebär vidare att kommunen är skyldig att tillgodose ett tillfälligt behov som överstiger den tid för vilken assistansersättning utgår samt när assistenten inte kan utföra arbetet på grund av sjukdom eller av annan orsak (a. prop. s. 73 och 177). I förarbetena beskrivs ansvaret även som ett yttersta och ett grundläggande ansvar (a. prop. s. 177 och 195).

Frågan i målet är om en kommuns ansvar för insatsen personlig assistans innebär att kommunen är skyldig att på den enskildes begäran varaktigt anordna en del av insatsen medan återstående del tillhandahålls av en annan anordnare.

Den enskilde ska som nämnts i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser enligt LSS. Det finns dock inget i förarbetena som tyder på att lagstiftaren – som främst såg framför sig att kommunen, av den enskilde själv anställd personal eller ett brukarkollektiv skulle svara för insatsen – föreställt sig annat än att en enda anordnare skulle ansvara för insatsen.

De exempel som ges i förarbetena på kommunens yttersta ansvar innefattar krav på att ha en beredskap att tillhandahålla personlig assistans, att anordna sådan assistans även i de fall den enskilde erhållit assistansersättning från Försäkringskassan och en skyldighet att tillgodose behov som är tillfälliga till sin natur. Detta innebär att kommunen har ansvar för att alla som omfattas av lagens personkrets och som behöver personlig assistans får sådan assistans (se RÅ 2009 ref. 61). Genom detta yttersta ansvar säkerställs att ingen enskild ska stå utan en personlig assistans som han eller hon har behov av.

Kommunen har erbjudit sig att utföra hela assistansuppdraget. AA har inte gjort gällande att han därigenom inte skulle tillförsäkras goda levnadsvillkor. Han riskerar således inte att stå utan den assistans som han har behov av. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening har kommunen därmed levt upp till sitt yttersta ansvar.

Mot bakgrund av det anförda är kommunen inte skyldig att på AAs begäran varaktigt anordna endast en del av insatsen medan återstående del tillhandahålls av en annan anordnare. Kommunen har således haft rätt att neka

Mål nr
2553-12

honom personlig assistans under en halvtimme per kväll. Överklagandet ska därför bifallas.

Karin Almgren

Lennart Hamberg

Olle Stenman

Erik Nymansson

Elisabeth Rynning

Emma Wännström

Föredragande justitiesekreterare

Avd. I

Föredraget 2012-10-31